

SMS kan rädda liv!

En kulen höstmorgon för snart nio år sedan föddes idén till ett mycket uppmärksammat forskningsprojekt som initiativtagarna hoppas ska möjliggöra högre överlevnad efter plötsligt hjärtstopp utanför sjukhus.

– Jag satt på bussen på väg till jobbet, men av någon anledning lämnade vi inte hållplatsen utan föraren gick i stället av. Vi passagerare hade ingen aning om vad som var orsaken men efter en stund kom föraren tillbaka ombord och bussen åkte äntligen iväg. Bakom oss bromsade då en ambulans in och på marken låg en medvetlös kvinna som, skulle det visa sig senare, drabbats av hjärtstopp.

Så berättar Leif Svensson, överläkare på hjärtkliniken på Södersjukhuset i Stockholm, om hur idén till projektet SMSlivräddare föddes.

Plötslig död till följd av hjärtstopp är den dominerande dödsorsaken i Europa. Årligen avlider ca 275 000 europeer till följd av plötsligt hjärtstopp och uppskattningsvis 10 000 svenskar drabbas. Ett hjärtstopp leder till upphörd hjärtcirkulation och man blir medvetlös och kollapsar. Om ingen behandling inleds leder tillståndet till döden. I Sverige idag överlever endast 5-10 procent av de som drabbas av ett hjärtstopp. För varje minut utan livräddande insatser som hjärt- och lungräddning (HLR) minskar chansen att överleva med 10 procent. Men med tidigt inledda återupplivningsförsök kan överlevnaden tredubblas.

Uppskattningsvis är fler än 2 miljoner svenskar utbildade i HLR, men de allra flesta får aldrig användning av sina kun-

Foto: fotografgruppen SÖS

David Fredman

är verksam som projektledare i projektet SMSlivräddare men har kvar sin anställning som sjuksköterska på kardiologkliniken på Södersjukhuset i Stockholm.

skaper då man sällan uppmärksammas på att ett hjärtstopp inträffat i närheten. Om en person utbildad i hjärt-lungräddning kan uppmärksammas på att ett hjärtstopp ägt rum exempelvis på gatan utanför, två våningar upp på kontoret eller på idrottsplatsen i nästa kvarter skulle fler drabbade få en chans att överleva.

Forskargruppen på Södersjukhuset där Leif Svensson är verksam tillsammans med bland andra professor Mårten Rosenqvist har under snart nio år drivit idén att man borde kunna utnyttja den stora mängd ut-

HLR med mobiltelefon.

Leif Svensson

Mårten Rosenqvist

bildade och motiverade individer som skaffat sig livräddande kunskaper bättre. Människor som avsatt tid och pengar och gått en kurs i HLR men som sedan sällan eller aldrig får användning för sina kunskaper.

Samarbete

I nära samarbete med LEKAB Communication Systems har forskargruppens visioner realiserats och tillsammans har de vidareutvecklat LEKAB:s befintliga tekniska plattform så att den anpassats för livräddning.

Sedan 2010 är projektet SMSlivräddare aktivt i Stockholm och sedan hösten 2011 är det aktivt i hela Stockholms län. Projektet baserar sig på ett system kallat *Mobile LifeSaver* som är resultatet av forskargruppens visioner och LEKAB:s tekniska kunskande. Systemet är implementerat på SOS alarms larmcentral i Stockholm och aktiveras då SOS alarm identifierat ett inkommet larm som "misstänkt hjärtstopp" och larmar ut ambulansen. Då börjar systemet söka efter SMSlivräddares mobiltelefoner och de som befinner sig i närheten får ett SMS larm med information om den geografiska platsen för det misstänkta hjärtstoppet.

I november 2012 var 7400 frivilliga deltagare, så kallade SMSlivräddare, anslutna och antalet ökar för varje dag. Intresset är stort från övriga Sverige men också internationellt.

Bra idé, men...

Det är hårt arbete som ligger bakom succén och vägen har varit lång.

– Nu är vi snart i mål men det har inte varit enkelt, berättar Leif Svensson. Vi har hela tiden vetat vart vi är på väg och strävat framåt mot målet, och för att nå dit är det mycket viktigt att omge sig med kompetenta medarbetare. Vi har valt att leta i våra egna led. Doktoranden som ska slutföra den vetenskapliga analysen är underläkare och projektledaren är en sjuksköterska på hjärtkliniken på Södersjukhuset. Alla organisationer har inom sig enorma kapaciteter, det gäller bara att lokalisera dem och ge dem förutsättningarna.

Initialt kontaktade forskargruppen flera stora telekombolag för att kunna utveckla teknologin men svaret var nästan detsamma överallt. Bra idé, men...

– Vi gav aldrig upp vår idé, berättar Mårten Rosenqvist. Vi trodde ju att den var värd att genomföra och när Dagens Medicin tillsammans med Computer Sweden 2007 delade ut diplom för "Årets IT-idé i sjukvården" till oss och LEKAB, det var ett verkligt erkännande.

Successivt har systemet förbättrats och den processen kommer att fortsätta tills detta kan driftsättas i andra regioner. Att systemet och idén fungerar väl besvaras av en preliminär analys av de första 303 fallen (juni 2010 – januari 2012) där larm om misstänkt hjärtstopp skickats till SMSlivräddare. Genomgången visar att i 39 pro-

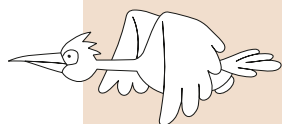
cent av fallen var en eller flera SMSlivräddare på plats innan ambulansen. Målet med den vetenskapliga utvärderingen är att visa att man på detta sätt kan få frivilliga resurser på plats tidigt och på så sätt öka överlevnaden.

Cirkeln sluts

En kväll för några veckor sedan fick Leif Svensson också handfast bevis på att SMSlivräddare systemet fungerar.

– Jag stod hemma och lagade mat när min fru gjorde mig uppmärksam på att jag fick ett SMS. Först förstod jag inte vad det handlade om men sen såg jag att det var ett SMS från SMSlivräddare, ett larm om misstänkt hjärtstopp! Jag skyndade mig iväg, platsen det gällde var en busshållplats i närheten så jag tog min cykel. När jag kom fram visade det sig att det inte rörde sig om ett hjärtstopp, personen var medvetlös av andra orsaker, men då insåg jag att jag var på nästan samma plats där jag för nio år sedan inte uppmärksammats på att ett hjärtstopp inträffat och att min hjälp behövdes, den känslan var överväldigande.

Så idén som föddes en kulan höstmorgon för snart nio år sedan har nu realiserats och visat sig kunna tillföra viktiga resurser vid plötsligt hjärtstopp utanför sjukhus.

Ska du flytta?

Kom ihåg att meddela din nya adress till Föreningen för Chefer och Ledare.

Skicka ett mail till:

mona.ohrn@ltkronoberg.se eller ett kort till:

Mona Öhrn, Horda Norregård 3, 342 63 Moheda